

Leiden, 15 oktober 2012

Geachte leden van de Gemeenteraad,

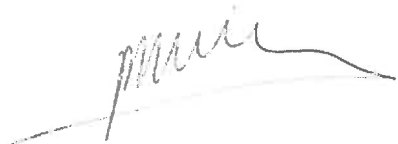
Op 14 september organiseerde de Leidse Rekenkamercommissie (RKC) een mini symposium met als titel 'De lokale rekenkamer als evenwichtskunstenaar, tussen kritisch terugblikken en pro-actief vooruitkijken'. Aanleiding was het afscheid van de heer Cornelis van der Werf, die vanaf de oprichting een belangrijke rol heeft gespeeld in het positioneren en functioneren van de Rekenkamercommissie in Leiden. Hij was de laatste zeven jaar voorzitter van de RKC. Wij hebben het bijzonder gewaardeerd dat leden van uw Raad het symposium hebben bijgewoond.

Doel van het symposium was terugblikken op acht jaar lokaal Rekenkamerwerk, om te leren voor de toekomst. Burgemeester Henri Lenferink, Directeur-Generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Gert-Jan Buitendijk en Paul Hofstra, directeur van de Rotterdamse Rekenkamer, reflecteerden - ieder vanuit hun eigen invalshoek - op het thema.

Burgemeester Lenferink schetste enerzijds positieve ontwikkelingen zoals het feit dat de RKC de onderwerpkeuze en de vraagstelling van individuele onderzoeken actief bespreekt met de Raad, dat de rapporten van de RKC steeds meer de inhoud van (actueel) beleid betreffen en dat veel aanbevelingen op een of andere manier worden opgevolgd. Anderzijds benadrukte hij dat de Rekenkamerfunctie door de Raad onvoldoende als eigen instrument beleefd wordt en dat daardoor de Raad nog onvoldoende profijt trekt van deze functie. Ook DG Buitendijk benadrukte het belang van intensief contact tussen Rekenkamer en Raad. Hij suggereerde ook dat de Rekenkamer andere werkvormen benut om haar boodschap effectiever te laten landen. Daarnaast wees hij op de voortgaande decentralisatie en regionalisering en de noodzaak om hier ook als Rekenkamer op in te spelen. Directeur Hofstra van de Rotterdamse Rekenkamer ging in op verschillende mogelijkheden om te innoveren in de wijze van uitoefening van de Rekenkamerfunctie.

Aan de hand van de inbreng van de inleiders vond met alle aanwezigen een levendige discussie plaats. Met deze brief informeren we u over de oogst van het symposium en vooral de lessen die daaruit te trekken zijn voor positionering en functioneren van de RKC. Hiermee willen we een bijdrage leveren aan de evaluatie van de Leidse Rekenkamerfunctie waartoe het presidium opdracht heeft gegeven. Wij verzoeken u de gedane suggesties mee te nemen in de gesprekken die gevoerd zullen worden voor de evaluatie. Tevens zullen wij deze graag bespreken met de Commissie voor de Rekeningen.

Hoogachtend,

Rob van Lint,
voorzitter Rekenkamercommissie Leiden

“De lokale rekenkamer als evenwichtskunstenaar, tussen kritisch terugblikken en pro-actief vooruitkijken”

Mogelijkheden voor een effectievere RKC

De Raad kan meer met de RKC doen.

Voor een effectief functionerende RKC, is het cruciaal dat de Raad de RKC ziet als haar eigen instrument en er optimaal gebruik van maakt. Daarvoor moeten de onderzoeksonderwerpen aansluiten bij de behoefte en prioriteiten van de Raad. De RKC heeft daartoe een aantal keren een inventarisatie bij alle fracties gehouden. De mogelijke onderwerpen zijn vervolgens aan de hand van de jaarplanning vooraf besproken in de Commissie voor de Rekeningen. Bij de selectie en timing van onderwerpen wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de beleidscycli, bijvoorbeeld door een onderwerp te selecteren waarvoor op korte termijn een nieuw beleidskader zal worden ontwikkeld. Hierbij kunnen de resultaten van het rekenkameronderzoek dan optimaal worden betrokken. Niettemin is deze werkwijze vrij statisch. In aanvulling hierop zou de Raad de RKC actiever kunnen benutten door vaker tussendoor een beroep op haar te doen, bijvoorbeeld bij tussendoor opkomende discussies of incidenten die een onafhankelijke beoordeling vergen. Een nauwere relatie en intensievere afstemming met het presidium van de Raad kan daarbij helpen.

Intensiever contact over opzet onderzoeken

Betrokkenheid van de Raad is niet alleen van belang bij de selectie van onderzoeksonderwerpen. Bij de opzet van een onderzoek is eveneens zijn betrokkenheid van belang. De RKC hecht eraan om bij de start van een onderzoek de onderzoeksopzet in de desbetreffende Raadscommissie te presenteren. De inbreng van Raadsleden kan dan nog goed worden meegenomen. Voorwaarde daarvoor is dat agendering van een te starten onderzoek bij een Raadscommissie, meer nog dan nu het geval is, op korte termijn kan plaatsvinden. Dit is van belang gelet op de korte doorlooptijd en timing van RKC-onderzoek. In aanvulling of als alternatief is te overwegen om raadsleden actief te betrekken bij het opzetten van onderzoek, bijvoorbeeld door hen uit te nodigen voor een separaat start-overleg waarin de precieze opzet van het onderzoek wordt bepaald.

Raad kan actiever inhoudelijk met RKC-rapporten omgaan

Om de conclusies en aanbevelingen van een rekenkameronderzoek goed te laten landen, worden deze altijd gepresenteerd in de relevante Raadscommissie. Deze presentatie is bedoeld als een inhoudelijke bespreking van het RKC-rapport in de commissie voordat het College in de discussie wordt betrokken. In de praktijk blijkt dat de Raadscommissie er in de regel de voorkeur aan geeft eerst het College om een standpunt te vragen. De RKC pleit er echter voor dat eerst in de Raad over een RKC-rapport wordt gediscussieerd. De Raad kan dan de uitkomst van deze discussie gebruiken om het College om meer specifieke informatie of acties te vragen. Voorbeelden zijn het leveren van bepaalde informatie aan de Raad over het door de RKC onderzochte beleid, of het aanpassen van (de uitvoering van) het beleid.

Voorts zou het goed zijn, meer dan nu gebeurt, systematisch te kijken naar de opvolging van de besluiten die de Raad naar aanleiding van een RKC-rapport neemt. Leiden de Raadsbesluiten naar aanleiding van de aanbevelingen van de RKC ook tot de echte verandering die werd beoogd? Tot slot kunnen bevindingen van de RKC op een bepaald beleidsterrein zeer goed bruikbaar zijn in andere domeinen. Ook op dit punt kan de Raad bevorderen dat dit gebeurt resp. onderzocht wordt.

Goede afstemming met ambtelijke organisatie voorwaarde voor efficiënt en effectief RKC-onderzoek

Bij de vormgeving van onderzoek is het van belang dat de juiste informatie vanuit de gemeentelijke organisatie beschikbaar is. Daartoe stemt de RKC al tijdig af met de gemeentesecretaris c.q. door hem aangewezen ambtelijke contactpersonen. In aanvulling hierop hebben de RKC en de afdeling Strategie en Onderzoek afgesproken bij de start van een onderzoek beschikbare onderzoeksgegevens onderling af te stemmen teneinde dubbel werk te voorkomen.

Rapportagevorm kan het verschil maken

De onderzoeken van de RKC monden veelal uit in een rapport met conclusies en aanbevelingen. Bij sommige onderwerpen passen andere vormen van rapportage, zoals een korte brief, een werkconferentie of een symposium beter. Uit kostenoverwegingen is een digitale vorm van rapporteren te overwegen. Voordelen van andere presentatievormen kunnen bovendien zijn: een kortere doorlooptijd, beter aansluiten bij de actualiteit en meer interactie met de stakeholders.

Decentralisatie van rijksbeleid zorgt voor groter taakveld lokale rekenkamers

De positie van gemeenten in het openbaar bestuur zal de komende jaren verder veranderen. Grote taakoverdrachten, rond de jeugdzorg, de AWBZ en de onderkant van de arbeidsmarkt, betekenen een grotere verantwoordelijkheid voor de gemeenten en dus ook een groter taakveld voor gemeentelijke rekenkamers. Het ligt in de lijn der verwachting dat ook de komende jaren verdere taakoverdrachten zullen worden gerealiseerd.

Breder taakveld voor gemeenten bevordert regionale samenwerking

De decentralisatie van rijkstaken gaat veelal vergezeld van een extra bezuinigingstaakstelling. Die komt bovenop de bezuinigingen die gemeenten autonoom moeten doorvoeren. Dit stelt extra eisen aan het zo effectief en efficiënt mogelijk uitvoeren van de gemeentelijke taken en zal waarschijnlijk leiden tot verdere regionalisering van uitvoeringstaken. Het aansturen en uitvoeren van meer taken in regionale samenwerkingsverbanden heeft ook gevolgen voor de rol van de Raad en de rol van de RKC. Met deze ontwikkeling voor ogen heeft de RKC de afgelopen periode samenwerking gezocht met andere rekenkamercommissies in de regio Holland Rijnland. Dit heeft o.a. geleid tot het gezamenlijke rapport over de uitvoering van de leerplicht, dat inmiddels een actieve bestuurlijke follow-up heeft ontvangen. De RKC ziet kansen voor meer van dit soort regionale onderzoeken en is daarom ook zeer geïnteresseerd in de ideeën en wensen van de Raad ten aanzien van andere mogelijke rekenkameronderwerpen die in regionaal verband zouden kunnen worden uitgevoerd.

Voldoende budget

Tot slot vraagt de RKC uw aandacht voor haar budgettaire situatie. De afgelopen jaren heeft de RKC jaarlijks twee tot drie onderzoeken uit kunnen voeren. Dit was alleen mogelijk doordat in deze jaren het budget incidenteel verhoogd werd. Hiervoor waren middelen beschikbaar in een beperkte reserve Rekenkameronderzoek. Inmiddels is deze reserve uitgeput. Dat betekent dat – indien de Raad geen aangepast besluit neemt – het budget van de RKC terugvalt op het niveau van een aantal jaren geleden. Het onvermijdelijke gevolg is dat substantieel minder onderzoeken uitgevoerd kunnen worden. De RKC is zich zeer bewust van de zorgelijke financiële situatie van de gemeente Leiden, maar verzoekt u niettemin het budget van de RKC op het huidige niveau te handhaven.